

Priekšlikumu un komentāru apkopojums par konsultāciju dokumentu par grozījumiem sistēmas pieslēguma noteikumos elektroenerģijas sadales sistēmai

24.04.2024

N.p.k.	Konsultācijai nodotā projekta redakcija (konkrēta punkta redakcija)	Priekšlikumi un komentāri	Regulatora viedoklis par priekšlikumiem vai komentāriem (ir ņemts vērā vai informācija par alternatīvu risinājumu)	Konsultācijai nodotā projekta attiecīgā punkta galīgā redakcija
I. Jautājumi, par kuriem vienošanās ir panākta				
1.	15. Sistēmas lietotājam ir tiesības izvēlēties būvkomersantu, kura kvalifikācija atbilst sistēmas operatora noteiktajām prasībām, ja sistēmas lietotājs izvēlas pieslēguma maksā ietvertās būvdarbu izmaksas segt pilnā apmērā. Par izvēlēto būvkomersantu sistēmas lietotājs informē sistēmas operatoru termiņā, kas noteikts saskaņā ar šo noteikumu 10.punktā minēto vienošanos	SIA "Riga Port Electric" Vēršam Regulatora uzmanību, ka atbilstoši Elektroenerģijas tirgus likuma grozījumiem, kas stājas spēkā 2024.gada 1.maijā sadales sistēmas operatoram, kuru sistēmai ir pieslēgti mazāk par simts tūkstošiem lietotāju, jāsedz 50 procentus no pieslēguma maksā ietvertajām pieslēguma ierīkošanas izmaksām, ja pieslēguma spriegums nepārsniedz 400 voltus, un ievadaizsardzības aparāta strāvas lielums nepārsniedz 100 ampērus. Attiecīgi, sistēmas lietotājs var izvēlēties pieslēguma maksā ietvertās izmaksas segt pilnā apmērā tikai minētajā gadījumā, bet pārējos	Ņemts vērā.	15. Sistēmas lietotājam ir tiesības izvēlēties būvkomersantu, kura kvalifikācija atbilst sistēmas operatora noteiktajām prasībām, ja sistēmas lietotājs pieslēguma maksā ietvertās būvdarbu izmaksas sedz pilnā apmērā. Par izvēlēto būvkomersantu sistēmas lietotājs informē sistēmas operatoru termiņā, kas noteikts saskaņā ar šo noteikumu 10.punktā minēto vienošanos.

N.p.k.	Konsultācijai nodotā projekta redakcija (konkrēta punkta redakcija)	Priekšlikumi un komentāri	Regulatora viedoklis par priekšlikumiem vai komentāriem (ir ņemts vērā vai informācija par alternatīvu risinājumu)	Konsultācijai nodotā projekta attiecīgā punkta galīgā redakcija
		<p>gadījumos pieslēguma maksas sistēmas lietotājam jāmaksā pilnā apmērā.</p> <p>Ņemot vērā minēto, Noteikumu grozījumos 15.punktā nekorekti paredzēts, ka tas piemērojams gadījumos, ja sistēmas lietotājs izvēlas pieslēguma maksā ietvertās būvdarbu izmaksas segt pilnā apmērā (jo citos gadījumos, kad pieslēgums jāierīko sistēmas operatora, kuram pieslēgts mazāk par simts tūkstošiem lietotāju, sistēmai, tas ir sistēmas lietotāja pienākums, nevis izvēle). Attiecīgi SIA "Riga Port Electric" izsaka priekšlikumu Noteikumu 15.punktu izteikt šādā redakcijā:</p> <p><i>15. Sistēmas lietotājam ir tiesības izvēlēties būvkomersantu, kura kvalifikācija atbilst sistēmas operatora noteiktajām prasībām, ja sistēmas lietotājs pieslēguma maksā ietvertās būvdarbu izmaksas sedz pilnā apmērā. Par izvēlēto būvkomersantu sistēmas lietotājs informē sistēmas operatoru termiņā, kas noteikts saskaņā ar šo noteikumu 10.punktā minēto vienošanos.</i></p>		

N.p.k.	Konsultācijai nodotā projekta redakcija (konkrēta punkta redakcija)	Priekšlikumi un komentāri	Regulatora viedoklis par priekšlikumiem vai komentāriem (ir ņemts vērā vai informācija par alternatīvu risinājumu)	Konsultācijai nodotā projekta attiecīgā punkta galīgā redakcija
2.	<p>24. Ja sistēmas lietotāja elektroietais nav sagatavots sprieguma saņemšanai, sistēmas lietotājam ir pienākums saskaņā ar spēkā esošajiem sistēmas pakalpojuma tarifiem un sistēmas operatora rēķinu maksāt maksu par sistēmas pakalpojumiem, sākot ar nākamo mēnesi pēc šo noteikumu 22.punktā noteiktā sistēmas operatora rakstveida paziņojuma.</p>	<p>AS "Sadales tīkls". Aicinām izteikt precizētā redakcijā Grozījumu projekta 1.5punktu, izsakot to šādā redakcijā: <i>"1.5. izteikt 24.punktu šādā redakcijā: "24. Ja sistēmas lietotājs pieslēguma līgumā noteiktajā termiņā nepaziņo par savu elektroietaišu sagatavošanu sprieguma saņemšanai vai to faktiski nav veicis, sistēmas lietotājam ir pienākums saskaņā ar spēkā esošajiem sistēmas pakalpojuma tarifiem un operatora vai tirgotāja rēķinu maksāt maksu par sistēmas pakalpojumiem, atbilstoši pieslēguma līgumā noteiktajai atļautajai maksimālajai slodzei, sākot ar trīsdesmito dienu no pieslēguma līgumā noteiktā pieslēguma ierīkošanas termiņa, ja sistēmas operators un sistēmas lietotājs nevienojas citādi."</i>; " Ministru kabineta 2023.gada 7.novembra noteikumi Nr.635 "Elektroenerģijas tirdzniecības un lietošanas noteikumi" nosaka, ka elektroenerģijas piegāde mājsaimniecības lietotājiem notiek saskaņā ar elektroenerģijas</p>	<p>Daļēji ņemts vērā. Saskaņā ar Regulatora apstiprinātajiem sadales sistēmas pakalpojumu tarifiem tarifu fiksētā daļa (maksā par jaudas uzturēšanu, pieslēguma nodrošināšanu, ievadaizsardzības aparāta strāvas lielumu vai maksā par atļauto slodzi) ir noteikta kā mēneša maksā. Atbilstoši Noteikumu 21. un 22.punktam par termiņu, kurā sistēmas operators nodrošina pieslēguma ierīkošanu un objekta pieslēgšanu, kā arī par termiņu, kurā lietotājam jāpaziņo par lietotāja elektroietais gatavību sprieguma saņemšanai, puses vienojas pieslēguma līgumā. Līdz ar to lietotājam ir zināms, no kura brīža būs pieejama pieslēguma jauda, kuru sistēmas operators uztur attiecīgā lietotāja vajadzībām, un līdz kuram brīdim lietotājam jāpasagatavo savas elektroietais. Ievērojot minēto, ja lietotājs nav ievērojis termiņu, kurā tas apņēmis sagatavot savas elektroietais un uzsākt elektroenerģijas lietošanu,</p>	<p>24. Ja sistēmas lietotāja elektroietais nav sagatavots sprieguma saņemšanai vai sistēmas lietotājs par elektroietais sagatavošanu nav paziņojis sistēmas operatoram, sistēmas lietotājam ir pienākums saskaņā ar spēkā esošajiem sistēmas pakalpojuma tarifiem un elektroenerģijas tirgotāja vai sistēmas operatora rēķinu maksāt maksu par sistēmas pakalpojumiem, sākot ar nākamo mēnesi pēc termiņa, kas pieslēguma līgumā noteikts lietotāja elektroietaišu sagatavošanai sprieguma saņemšanai, ja sistēmas operators un sistēmas lietotājs nevienojas citādi.</p>

N.p.k.	Konsultācijai nodotā projekta redakcija (konkrēta punkta redakcija)	Priekšlikumi un komentāri	Regulatora viedoklis par priekšlikumiem vai komentāriem (ir ņemts vērā vai informācija par alternatīvu risinājumu)	Konsultācijai nodotā projekta attiecīgā punkta galīgā redakcija
		<p>tirdzniecības līgumu (sistēmas pakalpojumu līguma slēgšana nav paredzēta), tādejādi tā notiek pēc "viena līguma" un "viena rēķina" principa – rēķinu par piegādāto elektroenerģiju un sistēmas pakalpojumiem lietotājam izraksta elektroenerģijas tirgotājs. Attiecīgi 24.punkta redakcijā lūdzam ietvert nosacījumu, ka lietotājs veic norēķinu atbilstoši operatora (pārējo lietotāju gadījumā) vai tirgotāja (mājsaimniecības lietotāju gadījumā) izrakstītam rēķinam. Gadījumā, ja lietotājs nebūs noslēdzis elektroenerģijas tirdzniecības līgumu, vienīgais operatoram un lietotājam saistošais dokuments, kurā būs noteikta pieslēguma atļautā slodze, atbilstoši kurai piemērota pakalpojuma maksa, būs sistēmas pakalpojumu līgums. Elektroenerģijas piegāde objektam notiks pēdējās garantētās piegādes ietvaros līdz lietotājs noslēgs elektroenerģijas tirdzniecības līgumu.</p> <p>Elektroenerģijas tirgus likuma grozījumu, kas stāsies spēkā 2024.gada 1.maijā, 9.panta (2⁵) daļā ir noteikts, ka galalietotājam ir</p>	<p>lietotājam ir jāmaksā maksa par sistēmas pakalpojumiem (tarifu fiksētā daļa) ne vēlāk kā sākot ar nākamo mēnesi. Pieņemot, ka sistēmas operatora un lietotāja elektroietaisies no pusēm neatkarīgu iemeslu dēļ var netikt izbūvētas pieslēguma līgumā noteiktajā termiņā, noteikumi paredz iespēju vienoties par citu termiņu, kurā lietotājs sāk lietot sistēmas pakalpojumus un maksājumus par sistēmas pakalpojumiem.</p>	

N.p.k.	Konsultācijai nodotā projekta redakcija (konkrēta punkta redakcija)	Priekšlikumi un komentāri	Regulatora viedoklis par priekšlikumiem vai komentāriem (ir ņemts vērā vai informācija par alternatīvu risinājumu)	Konsultācijai nodotā projekta attiecīgā punkta galīgā redakcija
		<p>pienākums pieslēguma līgumā noteiktajā termiņā uzsākt sistēmas pakalpojuma lietošanu. Attiecīgi, AS "Sadales tīkls" lūdz papildināt Regulatora piedāvāto 24.punkta redakciju ar piebildi ", ja sistēmas operators un sistēmas lietotājs nevienojas citādi", ņemot vērā attiecīgo likuma nosacījumu, kā arī ņemot vērā to, ka var pastāvēt īpaši apstākļi, kā rezultātā operatoram un lietotājam būtu pamats pieslēguma līgumā vienoties par citiem nosacījumiem (atkāpjoties no noteikumos noteiktā standarta termiņa). Operators ir ieinteresēts, lai lietotājs iespējami ātrākā termiņā uzsāktu sistēmas pakalpojumu ierīkošanu ierīkotajā pieslēgumā, tomēr objektīvi var būt apstākļi, tostarp no operatora atkarīgi, kas var neļaut uzsākt pakalpojumu lietošanu uzreiz nākamajā dienā pēc pieslēguma ierīkošanas darbu pabeigšanas. Piemēram, ierīkoto elektroietaišu specifisku pārbaužu veikšana. Tipveida gadījumā arī šobrīd pastāvošā pieslēguma procesa ietvaros operators tehniski nespētu sākt</p>		

N.p.k.	Konsultācijai nodotā projekta redakcija (konkrēta punkta redakcija)	Priekšlikumi un komentāri	Regulatora viedoklis par priekšlikumiem vai komentāriem (ir ņemts vērā vai informācija par alternatīvu risinājumu)	Konsultācijai nodotā projekta attiecīgā punkta galīgā redakcija
		<p>nodrošināt pakalpojumu un tā uzskaiti ar nākamo dienu pēc pieslēguma ierīkošanas, tāpēc noteikumos paredzētās pieejas ieviešanai būtu nepieciešams pārejas laiks. Līdz šim AS "Sadales tīkls" noslēgtie pieslēguma līgumi paredz noteiktu datumu, līdz kuram operatoram un lietotājam ir jāierīko savas elektroietaises. Operators paziņo lietotājam par pieslēguma ierīkošanas darbu pabeigšanu. Lietotājs paziņo operatoram (iesniedz apliecinājumu) par savas elektroietaišu daļa ierīkošanu. Tikai pēc lietotāja paziņojuma (apliecinājuma) saņemšanas operators uzstāda elektroenerģijas komercuzskaites mērparātu un spēj sākt nodrošināt un uzskaitīt sistēmas pakalpojumu. Jaunās pieejas ieviešana operatoram prasīs būtisku savu procesu pārveidi, turklāt noslēgtie (procesā vēl esošie) pieslēguma līgumi ietver citus nosacījumus – atšķirīgus no tiem, ko pēc grozījumiem paredzēs pieslēguma noteikumi. Operators pakāpeniski sakārtos savus procesus, lai tie atbilstu pieslēguma noteikumu prasībām,</p>		

N.p.k.	Konsultācijai nodotā projekta redakcija (konkrēta punkta redakcija)	Priekšlikumi un komentāri	Regulatora viedoklis par priekšlikumiem vai komentāriem (ir ņemts vērā vai informācija par alternatīvu risinājumu)	Konsultācijai nodotā projekta attiecīgā punkta galīgā redakcija
		<p>tomēr nosacījums, ka puses var būt vienojušās par citiem nosacījumiem, nosacīti kalpos kā pārejas periods uzsākto pieslēguma procesu pabeigšanai atbilstoši noslēgto līgumu nosacījumiem, kā arī atstās elastību rīcībai nestandarta gadījumos.</p> <p>Aicinām 24.punkta redakcijas ievaddaļu pielīdzināt 23.punkta redakcijai, jo ir būtisks apsvērums tas, vai lietotājs ir arī paziņojis operatoram par savu elektroietaišu ierīkošanu (ne tikai to faktiski veicis). Aicinām noteikt arī vienotu (fiksētu) dienu skaitu, kādā pēc pieslēguma ierīkošanas pabeigšanas operators var uzsākt piemērot pakalpojumu maksu, jo nosakot, ka maksa piemērojama sākot ar nākamo norēķinu periodu, tas rada nevienlīdzīgu situāciju dažādiem lietotājiem, kā arī var radīt tehniskus izaicinājumus operatoram situācijās, ja nākamais norēķinu periods sākas ar nākamo dienu pēc pieslēguma izbūves darbu pabeigšanas.</p>		

N.p.k.	Konsultācijai nodotā projekta redakcija (konkrēta punkta redakcija)	Priekšlikumi un komentāri	Regulatora viedoklis par priekšlikumiem vai komentāriem (ir ņemts vērā vai informācija par alternatīvu risinājumu)	Konsultācijai nodotā projekta attiecīgā punkta galīgā redakcija
3.	Grozījumu projekts	<p>AS “Sadales tīkls” ir iepazinusies ar Regulatora publicēto konsultāciju dokumentu par grozījumiem sistēmas pieslēguma noteikumos elektroenerģijas sadales sistēmai (turpmāk – Grozījumu projekts). AS “Sadales tīkls” kopumā atbalsta Regulatora virzīto Grozījumu projektu. Ar Grozījumu projekta spēkā stāšanos beidzot arī elektroenerģijas sadales sistēmas pieslēgumu līmenī tiktu izveidota sasaiste starp pieslēguma ierīkošanas un pakalpojumu lietošanas stadijām, kā tas jau tika ieviests elektroenerģijas pārvades sistēmas pieslēgumu un elektroenerģijas ražotāju pieslēgumu ietvarā.</p> <p>Ņemot vērā, ka elektroenerģijas sistēmas operatoram, kura sistēmai ir pieslēgti vairāk par simt tūkstošiem lietotāju, attiecīgu prasību ieviešanai operatora dziļi automatizētajos iekšējos procesos un informācijas sistēmu risinājumos būtu nepieciešams papildu ieviešanas termiņš, iesniedzam Regulatoram izvērtēšanai atsevišķus priekšlikumus noteikumu Grozījumu projekta tehniskai precizēšanai:</p>	Ņemts vērā.	65. ¹ Grozījums šo noteikumu 26.3.apakšpunktā stājas spēkā 2025.gada 1.janvārī.

N.p.k.	Konsultācijai nodotā projekta redakcija (konkrēta punkta redakcija)	Priekšlikumi un komentāri	Regulatora viedoklis par priekšlikumiem vai komentāriem (ir ņemts vērā vai informācija par alternatīvu risinājumu)	Konsultācijai nodotā projekta attiecīgā punkta galīgā redakcija
		<p>Aicinām papildināt grozījumu projektu ar jaunu 1.14.punktu, kas paredzētu noteikt vēlāku spēkā stāšanās termiņu</p> <p>Grozījumu projekta 1.6.punktā ietvertajiem grozījumiem, izsakot to šādā redakcijā:</p> <p><i>“1.14 papildināt lēmuma noslēguma jautājumus ar 65.¹ punktu šādā redakcijā:</i></p> <p><i>“65.¹ Grozījums šo noteikumu 26.3.apakšpunktā stājas spēkā 2025.gada 1.janvārī.””.</i></p> <p>Pieslēguma atjaunošanas process tiek realizēts automatizēti, atbilstoši kritērijiem, kas ir noteikti sistēmas pieslēguma noteikumos. Grozot noteikumu 26.3 apakšpunktu un papildinot to ar nosacījumu, ka pieslēgums var tikt atjaunots ar samazinātu ievadaizsardzības aparāta strāvas lielumu un samazinātu fāžu skaitu, sistēmas operatoram ir jāveic informācijas sistēmu pielāgošana, lai sistēma automātiski identificētu attiecīgu kritēriju iestāšanos un uzsāktu nepieciešamo darba uzdevumu</p>		

N.p.k.	Konsultācijai nodotā projekta redakcija (konkrēta punkta redakcija)	Priekšlikumi un komentāri	Regulatora viedoklis par priekšlikumiem vai komentāriem (ir ņemts vērā vai informācija par alternatīvu risinājumu)	Konsultācijai nodotā projekta attiecīgā punkta galīgā redakcija
		<p>izveidi, tādejādi nodrošinātu pieslēguma atjaunošanu iespējami īsā termiņā un nepārsniedzot 27.punktā noteiktos termiņus. Pieslēguma atjaunošanas risinājums tika ieviests, lai pieslēguma atjaunošanu varētu nodrošināt līdz 2 darba dienu laikā. Īstenojot pieslēguma atjaunošanas procesu manuāli, pieslēguma atjaunošanas procesa norisi atbilstoši 27.punktā noteiktiem termiņiem operators nevar garantēt, tas aizņemtu vairākas darba dienas un prasītu būtisku operatora personāla manuālu resursu iesaisti, jo gada laikā tiek saņemti vairāk kā 20 tūkstoši pieslēguma atjaunošanas pieteikumu. Operatora informācijas sistēmu pārstrādes resursi ir būtiski noslogoti un to darbs ir saplānots vairākiem mēnešiem uz priekšu jau uzsākto projektu īstenošanai, tāpēc 26.3.punkta grozījumu spēkā stāšanās termiņu lūdzam noteikt 2025.gada 1.janvāri.</p>		
<p>II. Jautājumi, par kuriem vienošanās nav panākta</p>				
<p>III. Citi priekšlikumi un komentāri</p>				

N.p.k.	Konsultācijai nodotā projekta redakcija (konkrēta punkta redakcija)	Priekšlikumi un komentāri	Regulatora viedoklis par priekšlikumiem vai komentāriem (ir ņemts vērā vai informācija par alternatīvu risinājumu)	Konsultācijai nodotā projekta attiecīgā punkta galīgā redakcija
1.	<p>15. Sistēmas lietotājam ir tiesības izvēlēties būvkomersantu, kura kvalifikācija atbilst sistēmas operatora noteiktajām prasībām, ja sistēmas lietotājs izvēlas pieslēguma maksā ietvertās būvdarbu izmaksas segt pilnā apmērā. Par izvēlēto būvkomersantu sistēmas lietotājs informē sistēmas operatoru termiņā, kas noteikts saskaņā ar šo noteikumu 10.punktā minēto vienošanos.</p>	<p>SIA “Riga Port Electric”</p> <p>Saistībā ar Noteikumu 15.punktu SIA “Riga Port Electric” papildus vēlas norādīt arī uz iespējamo situāciju, kad sistēmas lietotāja izvēlēts būvkomersants nepiekrīt sistēmas operatora izvirzītajiem būvdarbu līguma noteikumiem (piemēram, garantijas saistībām, apmaksas noteikumiem u.c.), kas ir svarīgi kvalitatīvai darbu izpildei un pieslēguma termiņu ierīkošanas ievērošanai, un nevar vienoties par būvdarbu līguma redakciju. Ņemot vērā minēto, SIA “Riga Port Electric” izsaka priekšlikumu papildināt attiecīgo Noteikumu punktu, izvirzot sistēmas lietotāja izvēlētajam būvkomersantam atbilst ne tikai kvalifikācijas prasībām, bet arī sistēmas operatora izvirzītajiem būvdarbu līguma noteikumiem, un izteikt Noteikumu 15.punktu šādā redakcijā.</p> <p><i>15. Sistēmas lietotājam ir tiesības izvēlēties būvkomersantu, kura kvalifikācija atbilst sistēmas operatora noteiktajām prasībām un</i></p>	<p>Sniegts skaidrojums.</p> <p>Normatīvie akti neparedz Regulatora kompetenci būvniecības nozarē, tostarp saistībā ar būvdarbu līguma noteikumiem. Līdz ar to Regulatoram nav pamata Noteikumos iekļaut piedāvātos labojumus.</p> <p>Atbilstoši Elektroenerģijas tirgus likuma 9.panta pirmajai daļai <i>sistēmas operators tā licences darbības zonā un termiņā ir atbildīgs par sistēmas darbību, apkalpošanu un drošumu, sistēmas vadību un attīstību, savienojumu ar citām sistēmām, kā arī par sistēmas ilglaicīgu spēju nodrošināt elektroenerģijas transportēšanu atbilstoši prognozētajam pieprasījumam.</i> Savukārt Elektroenerģijas tirgus likuma 9.panta otrajā daļā noteikts, ka <i>sistēmas operatoram tā licences darbības zonā un termiņā ir pastāvīgas saistības nodrošināt sistēmas dalībniekiem nepieciešamo pieslēgumu attiecīgai sistēmai saskaņā ar regulatora noteiktajiem</i></p>	

N.p.k.	Konsultācijai nodotā projekta redakcija (konkrēta punkta redakcija)	Priekšlikumi un komentāri	Regulatora viedoklis par priekšlikumiem vai komentāriem (ir ņemts vērā vai informācija par alternatīvu risinājumu)	Konsultācijai nodotā projekta attiecīgā punkta galīgā redakcija
		<p><i>kurš piekrīt sistēmas operatora izvirzītajiem būvdarbu līguma noteikumiem, ja sistēmas lietotājs pieslēguma maksā ietvertās būvdarbu izmaksas sedz pilnā apmērā. Par izvēlēto būvkomersantu sistēmas lietotājs informē sistēmas operatoru termiņā, kas noteikts saskaņā ar šo noteikumu 10.punktā minēto vienošanos.</i></p> <p>Ja šis priekšlikums netiek atbalstīts, SIA "Riga Port Electric" lūdz sniegt viedokli, kā sistēmas operatoram būtu jārikojas šajā punktā aprakstītā problēmjaucējuma gadījumā.</p>	<p><i>vienotiem sistēmas pieslēguma noteikumiem, ja sistēmas dalībnieks izpilda sistēmas operatora noteiktās tehniskās prasības pieslēguma ierīkošanai (..).</i></p> <p>Ievērojot minētajās tiesību normās noteikto atbildību un kompetenci, sistēmas operatoram ir tiesības atteikties slēgt līgumu ar sistēmas lietotāja izvēlētu būvkomersantu, ja tas nepiekrīt pamatotām sistēmas operatora prasībām, kuras ietvertas līgumā par pieslēguma izbūvi. Ja sistēmas operators un būvkomersants nevar vienoties, lietotājs var piedāvāt citu būvkomersantu vai arī būvkomersantu izvēlas sistēmas operators. Vienlaikus Regulators norāda, ja jāvienojas par specifiskiem pieslēguma ierīkošanas nosacījumiem, tad sadales sistēmas operatoram ir iespēja, slēdzot savstarpējo vienošanos atbilstoši Noteikumu 10.punktā noteiktajam, vienoties ar sistēmas lietotāju par specifiskajām prasībām.</p>	

Užulis, 67097248

Priekšsēdētāja

A. Ozola

DOKUMENTS PARAKSTĪTS AR DROŠU ELEKTRONISKO PARAKSTU UN SATUR LAIKA ZĪMOGU